

Atvinnuvegaráðuneytið
Skúlagötu 4,
101 Reykjavík

Reykjavík 8. október 2026

Bls. | 1

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um neytendasamninga nr. 16/2016

Hinn 24. september síðastliðinn birti Atvinnuvegaráðuneytið drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um neytendasamninga nr. 16/2016. Frumvarpsdrögin hafa verið tekin til skoðunar á vettvangi SVÞ – Samtaka verslunar og þjónustu.

Samtökin sendu áður inn [umsögn um áform að frumvarpinu](#). Lögðu samtökin þar áherslu á að við innleiðingu EES-gerða beri að gæta þess að ekki sé lengra gengið en nauðsynlegt er, eða að samtímis séu lögfestar séríslenskar íþyngjandi reglur.

SVÞ hafa áður lýst yfir að það geti talist jákvætt að reglur sem gildi á sviði neytendaréttar séu skýrar og gegnsæjar. Hið sama má segja um að þær endurspegli samtímann og þá þróun sem átt hefur sér stað m.t.t. stafrænna viðskipta. Að því marki sem efnisbreytingar frumvarpsins endurspeгла efni tilskipunar (ESB) 2019/2161 hafa samtökin ekki sérstakar athugasemdir fram að færa. Samtökin telja hins vegar að gera þurfi athugasemdir við 13. gr. frumvarpsins, sem varðar stjórnvaldssektir.

I. 4% sektarhámarkið leiðir ekki almennt af kröfum tilskipunarinnar

Með 4. gr. tilskipunar (ESB) 2019/2161 var 24. gr. tilskipunar 2011/83/ESB breytt. Þar er annars vegar mælt fyrir um að viðurlög skuli vera skilvirk, lúta meðalhófi og hafa varnaðaráhrif og hins vegar er kveðið á um viðurlög samkvæmt 21. gr. reglugerðar (ESB) 2017/2394.

Í gr. 4(13) í tilskipuninni kemur fram að þegar beita á viðurlögum í samræmi við 21. gr. reglugerðar (ESB) 2017/2394 skuli leggja sekt sem nemur að hámarki að minnsta kosti 4% af ársveltu atvinnurekanda í því eða þeim ríkjum sem aðgerðin tekur til. Ef upplýsingar um ársveltu liggja ekki fyrir skal hámark sektar vera að minnsta kosti 2 milljónir evra.

13. gr. frumvarpsdraga gengur hins vegar lengra en umrætt ákvæði tilskipunarinnar kveður á um. Ekki fæst betur séð en 4%, eða 2 milljóna evra, sektarhámarkið sé látið ná til allra brota gegn lögunum, reglugerðum settum samkvæmt þeim og ákvörðunum Neytendastofu.

Hér er því um að ræða séríslenska ákvörðun sem gengur lengra en tilskipunin krefst. Að mati samtakanna er ekki að finna í greinargerð með frumvarpsdrögum fullnægjandi rökstuðning fyrir því hvers vegna það er álitð nauðsynlegt að ganga lengra en þörf krefur.

II. 2 milljóna evra viðmið er hugsað sem varaleið

Samtökin gera enn fremur athugasemd við að frumvarpið miði við „4% af veltu ... eða jafnvirði 2 millj. evra, hvort heldur er hærra“. Sé aftur litið til gr. 4(13) í tilskipuninni er ljóst að 2 milljóna evra viðmiðið kemur aðeins til þegar beita á hinu sérstaka 4% viðurlagakerfi og upplýsingar um ársveltu liggja ekki fyrir. Það er því ekki almennt viðmið sem á að koma í stað 4% þegar ársvelta er þekkt.

Bls. | 2

Þessi munur getur haft veruleg áhrif á lítil og meðalstór fyrirtæki. Samkvæmt frumvarpinu gæti fyrirtæki með mjög lága ársveltu sætt sektarhámarki sem nemur 2 milljónum evra þrátt fyrir að ársvelta þess sé þekkt. Sú niðurstaða leiðir ekki af tilskipuninni. Ber þá einnig að hafa í huga að krafa um meðalhóf er gerð til viðurlaga. Samtökin telja í því ljósi varhugavert að setja eitt mjög hátt sektarhámark yfir öll brot.

III. Brot gegn ákvörðun Neytendastofu

Sérstaklega þarf að skoða þá tillögu að 4%, eða 2 milljóna evra, sektarheimildin nái til brota gegn ákvörðun Neytendastofu. Núgildandi lög heimila þegar stjórnvaldssektir vegna brota gegn ákvörðunum Neytendastofu, en núverandi hámark er 10 milljónir króna. Frumvarpið felur því í sér mjög verulega þyngingu viðurlaga að þessu leyti.

Samtökin telja mikilvægt að hafa í huga að Neytendastofa hefur önnur úrræði til að knýja á um að ákvörðunum hennar sé fylgt, sbr. IX kafla markaðssetningarlagar nr. 44/2026, en þar er gerður skýr greinarmunur á ákvörðunum Neytendastofu, dagsektum og stjórnvaldssektum.

Að mati SVP er því ekki nægilega rökstutt hvers vegna brot gegn ákvörðun Neytendastofu samkvæmt lögum um neytendasamninga eigi að geta leitt til sama 4%, eða 2 milljóna evra sektarhámarks, og á við um alvarlegustu brotin sem falla undir tilskipunina. Ef ætlunin er að hækka almennt sektarhámark vegna innlendra brota óháð EES-skuldbindingum er það sjálfstæð stefnumótun sem ætti að rökstyðja sérstaklega, m.a. með hliðsjón af meðalhófi og áhrifum á lítil og meðalstór fyrirtæki.

IV. Niðurlag

Samtökin telja að verulegrar endurskoðunar sé þörf á 13. gr. frumvarpsdraga, með það fyrir augum að 4% sektarhámarkið verði tengt við þau tilvik þar sem viðurlögum er beitt samkvæmt 21. gr. reglugerðar (ESB) 2017/2394. Og að 2 milljóna evra viðmiðið verði aðeins notað þegar ársvelta liggur ekki fyrir í þeim tilvikum sem 4% viðmiðið tekur til. Þá telja samtökin mikilvægt að brot gegn ákvörðun Neytendastofu verði ekki sjálfkrafa háð sama 4%, eða 2 milljóna evra sektarhámarki. Sé gætt að framangreindu, er unnið í samræmi við markmið um að innleiðing ESB gerða sé ekki meira íþyngjandi en nauðsyn krefur og að ekki séu við innleiðingu innleiddar séríslenskar reglur sem gera innlendu atvinnulífi meiri byrðar en nauðsynlegt er. Telja samtökin slíka nálgun enn fremur samræmast betur markmiðum tilskipunar (ESB) 2019/2161 um meðalhóf og fyrirsjáanleika viðurlaga.

Virðingarfyllst,

f.h. SVP – Samtaka verslunar og þjónustu

Kristinn Már Reynisson

Bls. | 3

Kristinn Már Reynisson
lögfræðingur